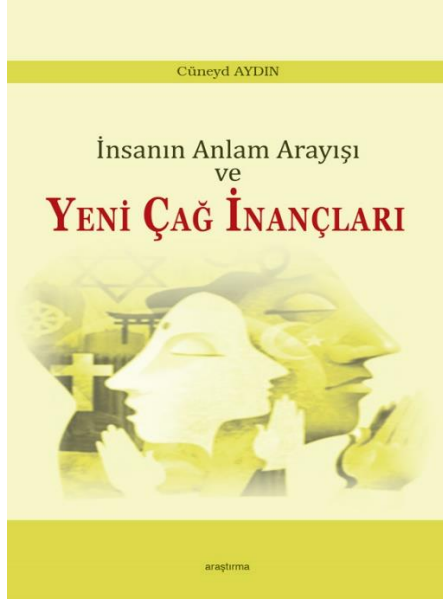

KİTAP TANITIMI

Tunay KARAKÖK*

ESER ADI: Cüneyd AYDIN, *İnsanın Anlam Arayışı ve Yeni Çağ İnançları*, Araştırma Yayınları, Ankara, 2016, 283 s.

Hayatın anlamı nedir? Bu soru, yüzlerce yıldır insanın hem kendisine hem de kendisi gibi gördüklerine sorduğu en önemli sorulardan biri olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. İşte bu noktada insan, bu soruya bir cevap bulabilmek adına bazı yollara başvurmuştur. Bu yollardan dair tanesi de dini içerikli inançlardır. Tanıtımını yapmaya çalıştığımız bu kitabın adında yer alan “*Yeni Çağ İnançları*” kavramı da bu tür bir inanç sistemini ifade etmektedir.

Bartın Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri ABD Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Cüneyd AYDIN tarafından önce doktora tezi¹ olarak çalışılan eser, hayli yoğun bir mesainin, içeriğiyle de dini ve dünyevi düşünce sistemlerine, paradigmalara, dini ve felsefi sahalara vakıf bir altyapının ürünü olarak dikkat çekmektedir. Kanaatimize göre eser, Felsefe ve Din bilimleri alanına farklı bakış açıları ve özellikle çalışılacak tezler yönünden yenilikler getirebilecek bir çalışmadır.

* Öğr. Gör., Bartın Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Ortaçağ Tarihi ABD, tkarakok@bartin.edu.tr.

¹ Cüneyd AYDIN, *İnsanın Anlam Arayışı ile Yeni Çağ İnanışları Arasındaki İlişki*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE, Samsun, 2015, Danışman: Prof. Dr. Hüseyin PEKER, Prof. Dr. Ali Rıza AYDIN, Prof. Dr. Fethi Kerim KAZANÇ.

Eser, giriş ve üç bölümden oluşmakta olup bölümlerin alt başlıkları, ana başlık ile muntazam bir şekilde kompoze edilmiştir. Nitelikli bir çalışma olarak gördüğümüz bu eseri tanıtırken, doğrudan ya da dolaylı olarak bu konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalarla karşılaştırma yapmadan, direkt bu eser üzerinden giderek tespitlerimizi ortaya koymaya çalışacağız. Nitekim eser, diğer çalışmaları tutarlı bir şekilde kaynak olarak kullanmakta ve gerek metin içinde gerek dipnotlarda bu kaynaklara atıflar yapmaktadır.

Eserin giriş bölümü; “*araştırmanın konusu, amacı, önemi, problemleri, denenceleri, sayıtları ve sınırlılıkları*”nın ele alındığı yedi alt başlıktan oluşmaktadır. Yazar, bu bölümde, hayatın anlamı ile Yeni Çağ İnanışları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının tespit edilmesini araştırmanın konusu olarak belirtirken; araştırmanın amacı olarak da hem bu konuyu hem de araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerinin bu ilişkideki durumlarının tespitini vermektedir. Yeni Çağ İnanışlarının hayatı anlamlı kılmada kullanılan yollardan birisi olduğunu vurgulayarak araştırmanın önemini özetlemiş olan yazar, medeni durum, cinsiyet, öğrenim durumu, yaşanılan yer, yaş ve sosyo-ekonomik durum gibi unsurların Yeni Çağ İnanışları ile birlikte bireyin hayatı anlamlandırmasında öne çıkan problematik unsurlar olduğunu da yine aynı bölümde belirtmiş ve son olarak da araştırmanın sayıtları ve elde edilecek bulguların bu araştırmaya dâhil olan araştırmacılar ile sınırlı olduğu belirtilerek giriş bölümü sonlandırılmıştır.

Eserin Birinci Bölümüne baktığımızda; “***Araştırmanın Teorik Çerçevesi***” ana başlığı altında “Anlam” kelimesi ile “anlam arayışı” ifadesinin açıklanması ve hayata yüklenen amaçların ortaya konması olarak şekillendirilmiş ve aslında insan hem anlam yükleyen hem de dışarıdan bazı anlamları alan bir varlık olarak ön plana çıkmaktadır. Nitekim dini inançlar anlam yüklü olarak insana sunulur fikrini ön plana çıkarmış olan “*Anlam, Anlam Arayışı ve Hayata Yüklenen Amaç*” şeklindeki birinci alt başlık, felsefi, dini ve psikolojik unsurların insandaki anlam arayışının temelleri olarak verildiği “*İnsandaki Anlam Arayışının Temelleri*” şeklindeki ikinci alt başlık; umut, amaç ve sorumluluk, manevi yaşam, sevgi, üretmek ve maddi zenginliğin hayatı anlamlı kılan bazı faktörler olarak ön plana çıktığının vurgulandığı “*Hayatı Anlamlı Kılan Bazı Faktörler*” şeklindeki üçüncü alt başlık; varoluşsal boşluk olarak ta anlamlandırılan Anlamsızlık Duygusunun açıklandığı “*Anlamsızlık Duygusu*” şeklindeki dördüncü alt başlık; anlam ve değer arasındaki ilişkinin enine boyuna değerlendirmesinin yapıldığı “*Anlam v Değerler İlişkisi*” şeklindeki beşinci alt başlık; yeni dini hareketler olgusunun işlendiği “*Yeni Dini Hareketler*” şeklindeki altıncı alt başlık; tanımlama sorununa rağmen bir tanımı yapılmaya çalışılmış olan Yeni Çağ Hareketi’nin tarihçesinin, başlıca özelliklerinin, bazı temel inanışların ki *tanrı, insan, reenkarnasyon, karma, astroloji, panteizm, panenteizm, kurtuluş, günah-iyi-kötü, evrensel din, yeni dünya düzeni gibi inanışlar* ve ortaya çıkışını sağlayan psikolojik, sosyolojik ve dini vb. sebeplerin de işlendiği “*Yeni Çağ Hareketi*” şeklindeki yedinci alt başlık; 1990’lı yıllar ile birlikte görsel, işitsel ve yazınsal eserler ile Türkiye’de bu inanç sistemine ilgi duyan bir nüfusun oluşumunun sağlandığının örneklemeler ve detaylandırmalar ile “*Yeni Çağ Hareketinin Türkiye’deki Genel Durumu*”nun ele alındığı sekizinci alt başlık ile “Hayatın Anlamı v Anlam Arayışı İle Yeni Çağ İnanışları İlişkisi” üzerinde açıklamaların yer aldığı dokuzuncu alt başlık olmak üzere toplamda dokuz alt başlıktan oluştuğunu görmekteyiz.

Eserin, “*Yöntem ve Uygulama*” ana başlığı ile verilen ikinci bölümünde ise; araştırmanın genel tarama modeli ile yapıldığının belirtildiği “*Araştırmanın Modeli*”; Samsun, Trabzon, İstanbul ve Malatya özelinde Karadeniz, Doğu Anadolu ve Marmara bölgelerinin araştırmanın evreni, bu bölgelerden insanların toplamda 955 kişilik bir grubun ise örneklem grubu yapıldığının belirtildiği “*Araştırmanın Evren ve Örneklemi*”; Yeni Çağ inanışları ile hayatın anlamı ve amacı ölçeği ile kişisel bilgi anketi verilerinin birleştirilmesinin veri toplama araçları olarak belirtildiği “*Veri Toplama Araçları*”; yukarıda belirtilen illerden tesadüfen seçilmiş kişilere uygulama sureti ile uygulamanın yapıldığının belirtildiği “*Uygulama*” ile pearson product moment korelasyon katsayısı formülü, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve çoklu karşılaştırma testlerinden Tukey-HSD ile LSD testleri kullanılarak istatistiksel işlemlerin yapıldığının belirtildiği “*Veri Analizinde Kullanılan İstatistiksel İşlemler*” alt başlıkları yer almaktadır.

Elde edilen bulgu ve bu bulguların yorumlanmasına çalışıldığı ifade edilen “*Bulgular ve Yorumlar*” başlığı ile verilmiş olan eserin üçüncü bölümüne baktığımızda ise; karşımıza dört alt başlık ve bu dört alt başlığın da bulguların yorumlanmasının kolayca ve derinlemesine detaylı bir şekilde yapılabilmesi adına kendi içerisinde alt başlıklar halinde verildiğini ilk planda hemen fark etmekteyiz. Araştırma örnekleminin demografik özelliklerinin, hayatın anlamı ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilere ait bulguların ve yorumların medeni durum, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, yaşanan yer ve sosyo-ekonomik durumlara göre farklılık arz ettiğinin ve bu farklılıkların hangi boyutlarda ne şekilde ortaya çıktıklarının ortaya konulduğu bu bölümde, yazar; hayatın anlamlandırılmasının kişilere ve kişiliklere göre sonradan elde edilen değişkenleri de hesaba katarak değişkenliğinden yola çıkmak sureti ile Yeni Çağ inanışları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkilere ait bulguları tespit etmeye ve elde edilen bu tespitler ışığında bulguların yorumlanması sonucu ortaya çıkan sonuçların bütün yalınlığı ve çok yönlülükleri ile ortaya konulmasına çalışmıştır. Tabii ki bu tespitleri yaparken de hayatın anlamı ve amacı ile Yeni Çağ İnanışları arasındaki ilişkilerin, demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirtirken vermiş olduğu medeni durum, cinsiyet, öğrenim durumu, yaş, yaşanan yer ve sosyo-ekonomik durumlar ile yakından ilgili olduğunu ve bu nedenle adı geçen ilişkilere ait bulgu elde ederken ve bu bulguları yorumlarken de bu durumların göz önünde tutulduğunu hatırdan çıkarmamamızı da yine eserinde ilgili bölümde belirtmekten de geri kalmamıştır.

Hayatın anlamı ile Yeni Çağ İnanışları arasında var olduğu düşünülen ilişkinin, hem Türkiye örneklemindeki niteliğinin ne olduğunu araştırma hem de bu konudaki çalışmaların Türkiye’de yeteri kadar olmadığı düşüncesinden bu çalışmanın ortaya çıktığının belirtildiği sonuç bölümünde ise yazar; Türkiye’de yaşayan insanların kendi hayatlarını anlamlandırmada yeni dini hareketlerden biri olan Yeni Çağ İnanışlarının etkili olup olmadığını, etkili ise bunun derecesinin ve sebeplerinin sorgulandığını belirterek, eserin, alan yazında var olduğu düşünülen boşluğu doldurması ve gelecekte bu konuda yapılacak olan araştırmalara ışık tutması bakımından önemli olacağını ifade etmektedir. İşte bu nedendir ki eser, konu hakkında bundan sonra yapılacak çalışmalara ve çalışma yapacaklara kaynaklık ve konu hakkında ortaya konmuş olan bulguları somutlaştırması bakımından sahasında dikkate alınması gereken bir eserdir.